

Joda, eksen kan få ekte

Mange vet at ektefellepensjon er en del av medlemskapet i SPK. Det ikke så mange vet er at fraskilte også kan ha rett på ektefellepensjon når et medlem av Statens pensjonskasse dør.

Av Sissel Olsvik Vammervold

Ektefellepensjon er en livsvarig pensjon for gjenlevende etter medlemmer av SPK. De gjenlevende må ikke selv være medlem av SPK. For å ha rett på ektefellepensjon må man være gift eller registrert partner. Samboere har ikke rett på etterlattepensjon, men fraskilte kan ha rett.

Fraskilte har rett på ektefellepensjon dersom følgende vilkår er oppfylt:

- Ekteskapet må ha vart i minst 10 år
- Den fraskilte må ha vært minst 45 år ved skilsmissen
- Avdøde må ha vært medlem i SPK før skilsmissen fant sted
- Den fraskilte kan ikke ha giftet seg på nytt
- Retten til ektefellepensjon kan ikke være fraskrevet ved skilsmisse

Hva skjer om retten til ektefellepensjon er fraskrevet?

Dersom man ved skilsmissen fraskriver seg retten til ektefellepensjon, vil man altså

ikke få noen utbetaling dersom den avdøde parten hadde giftet seg på nytt. Dersom den avdøde ikke fant seg noen ny å dele livet med, vil ektefellepensjonen likevel utbetales til den som fraskrev seg denne retten ved skilsmissen. SPK skal nemlig i alle tilfeller utbetale ektefellepensjon dersom det finnes gjenlevende med rett. Dersom den avdøde har hatt flere ektefeller med rett til pensjon og en av ektefellene har fraskrevet seg retten, vil ektefellepensjonen fordeles på de som ikke har fraskrevet seg retten.

Gift flere ganger?

Dersom et avdød medlem har vært gift flere ganger, vil ektefellepensjonen fordeles på den som fremdeles er gift og de som tidligere har vært gift med avdøde. Da regnes det først ut hvor lenge avdøde totalt sett har vært gift og så vil hver etterlatte få ektefellepensjon i henhold til hvor mange år man var gift med avdøde.

Eksempel:

fellepensjon etter deg!

Avdøde var til sammen gift i 27 år

Ektefelle 1: 22 år

22/27

Dersom ektefelle 1 i eksemplet gifter seg på nytt, vil ektefelle 2 få rett på hele pensjonen. Ektefelle 1 kan imidlertid søke om å få pensjonen tilbake hvis det nye ekteskapet tar slutt på grunn av død eller skilsmisse dersom man ikke har nok inntekt/pensjon til å forsørge seg selv. Den siste gjenlevende av de etterlatte vil ha rett på hele pensjonen. Det er ikke krav til 10 års ekteskap, dersom man fremdeles er gift når medlemmet dør. Retten til ektefellepensjon inntrer straks man gifter seg. Riktignok sier reglene at dersom man har en sykdom man vet om eller burde vite om som er livstruende, må man holde seg i live

Ektefelle 2: 5 år

5/27

i minst ett år etter at ekteskapet er inngått. Med andre ord, er det ikke mulig å få rett på ektefellepensjon ved å gifte seg på dødsleie.

Kan jeg få etterlattepensjon etter flere ektefeller?

Dersom man har rett til ektefellepensjon etter flere ektefeller som har vært medlem i SPK, kan ikke summen av pensjonene overstige ektefellepensjon etter 30 års tjenestetid etter den av ektefellene som hadde det høyeste pensjonsgrunnlaget. Ektefellepensjoner etter de ulike ektefellene kan også være beregnet etter ulike regelverk

(brutto behovsprøvd, brutto ikke behovsprøvd eller netto).

Hva vil de etterlatte få?

Ektefellepensjon i SPK er et omfattende regelverk. Vi har to regelsett for hva som skal utbetales:

- Bruttoregler (behovsprøvd/ikke behovsprøvd)
- Nettoregler

Hvis man dør som pensjonist regnes opptjeningstiden som den tiden man var medlem i SPK. Dersom man dør mens man er i stilling, regnes opptjeningstid ut ifra antall år man kunne stått i arbeid frem til aldersgrensen for stillingen, men ikke lenger enn til 67 år. Unge mennesker som dør, kan altså ha full opptjeningstid.

Bruttoreglene tilsier at etterlatte får 39,6% av avdødes pensjonsgrunnlag.

Et eksempel

- Pensjonsgrunnlag: 500 000 kroner
- Opptjeningstid: 25 år
- Stillingsstørrelse: 100 %
- Årlig ektefellepensjon* = 500 000 * 39,6 % * 25/30 = 165 000 kroner

Ektefellepensjonen kan være behovsprøvd eller ikke behovsprøvd. Det kommer an på en del datoer. Behovsprøving vil si at bruttoberegnet ektefellepensjon i en del tilfeller blir redusert i forhold til egen arbeidsinntekt og samordnet mot egen tjenstepensjon som gjenlevende har.

Netto ektefellepensjon utbetaler et beløp som tilsvarer 9 % av pensjonsgrunnlaget avdøde medlem hadde. Den skal ikke samordnes med pensjon fra folketrygden eller behovsprøves mot egen inntekt og egen tjenstepensjon som gjenlevende måtte ha.

Om man har rett på brutto eller netto etterlattepensjon kommer an på hvilket kjønn man er og datoer for:

- Når man ble medlem
- Når ektefelle ble født
- Når man giftet seg

Dersom du har spørsmål om hva du vil etterlate deg, kan du ta kontakt med SPK.

Gjenlevendepensjon fra NAV

I visse tilfeller kan man få gjenlevendepensjon fra NAV selv om man var skilt fra avdøde. Dersom

man ikke har giftet seg på nytt, får man pensjon dersom ektefellen dør innen fem år etter skilsmissen og ekteskapet varte i minst 25 år, eller minst 15 år dersom man hadde barn sammen.

For å få gjenlevendepensjon fra NAV, må man søke. Dersom man har normal lønn vil gjenlevendepensjonen normalt bli redusert bort imot egen lønn. Men dersom avdøde hadde høyere lønn enn gjenlevende, vil det være en ytelse fra NAV også. En annen god grunn til å søke i NAV er at dersom man av uforutsette grunner plutselig får lavere inntekt, kan det medføre at det utløser gjenlevendepensjon fra NAV.

Hva må den etterlatte gjøre?

Vi anbefaler alle etterlatte å søke gjenlevendepensjon i NAV. For de som kommer inn under bruttoordningen i SPK er det et krav, men for de som kommer inn under nettordningen er det ikke et krav.

Dersom avdøde fremdeles var i stilling da han eller hun døde, sender arbeidsgiver inn pensjonsmelding til SPK. Den eller de gjenlevende må

ikke foreta seg noe ovenfor SPK. Dersom avdøde var pensjonist da han eller hun døde, vil SPK fange opp dette via folkeregisteret og sette i gang utbetaling til de etterlatte. De etterlatte trenger heller ikke i dette tilfellet å kontakte SPK.

Var avdøde medlem av andre offentlige tjenstepensjonsordninger, eller tidligere jobbet i staten men nå jobber et annet sted med andre pensjonsordninger, tar SPK en regelmessig sjekk opp mot folkeregisteret. Det kan i disse tilfellene være lurt å ta kontakt med oss for å høre hva dere skal gjøre.

Regelverket rundt ektefellepensjon i SPK er ganske omfattende. Derfor har vi med dette temaet i alle kurs vi holder. Noen blir inspirert til å fri til sine samboere gjennom mange år når de blir gjort klar over regelverket, men en relativt nygift tilhører jeg hadde på et kurs for en tid tilbake fikk en annen innskytelse. Han reiste seg og sa at han måtte skynde seg hjem og finne en mann til ekskona og se til å få henne gift! Hun skulle jo ikke få noe etterlattepensjon etter han!

Du ble medlem		Ektefelle født		Type ektefellepensjon
Etter	01.07.2000	Når som helst		9% netto
Før	01.07.2000	Etter	01.07.1950	9% netto
men etter	01.10.1976	Før	01.07.1950	39,6% (behovsprøvd)
Før (mann)	01.10.1976	Før	01.01.1955	39,6% (ikke behovsprøvd)
		og gift før	01.02.2010	
Før (kvinne)	01.10.1976	Før	01.01.1955	39,6% (ikke behovsprøvd) for tjenestetiden etter 1994
				og gift før